

**Järvenpään
hyvinvointi- ja
turvallisuuksuunnitelma
2026–2029**

Sisältö keskeneräistä valmistelumateriaalia. Taittoon 12/2024

Kulttuuri

Järvenpäässä on poikkeuksellisen rikas kulttuuriperintö. Täällä taidetta ja kulttuuria tehdään vahvalla intohimolla nykypäivänäkin.

Kulttuuri ja tapahtumat tekevät kaupungista elävän ja virikkeellisen.

Kulttuuri on tärkeä hyvinvoinnin edistäjä, mutta myös alueen keskeinen pito-, veto- ja elinvoimatekijä.

Kulttuuri, taide ja luovuus ovat yhteiskunnan uudistavia voimia

Laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019) asettaa kunnille raamit, joiden puitteissa kulttuuritoimintaa järjestetään. Lain keskeisiä tavoitteita ovat mahdollisuus luovaan ilmaisuun, yhdenvertaiset osallistumismahdollisuudet eri väestöryhmille, hyvinvoinnin edistäminen sekä kaupungin ja alueen elinvoiman vahvistaminen luovan toiminnan, kulttuurin ja taiteen kautta.

Valtioneuvoston kulttuuripoliittinen selonteko linjaa, että 2040-luvulla kulttuuri on Suomea vahvistava ja yhdistävä voima, joka inspiroi rakentamaan kestävämpää, elinvoimaisempaa ja inhimillisempää tulevaisuutta. Onnistuneen kulttuuri- ja elinkeinopolitiikan seurauksena ihmisten kokemus osallisuudesta ja merkityksellisyydestä tuottavat laaja-alaista sivistystä, hyvinvointia sekä yhteiskunnallista ja taloudellista arvoa.

Monipuoliset kulttuuripalvelut luovat pohjan vapaa-ajalle, oppimiselle, sivistykselle, aktiiviselle kansalaisuudelle ja hyvälle elämälle. Kulttuurilla on merkitys ihmisten toimintakyvyn ja elämäntilanteen lisäämisessä sekä yksinäisyyden ja sosiaalisen eriytymisen ehkäisemisessä. Taiteen ja kulttuurin rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi on tutkitusti selvä.

Kulttuurista voi ammentaa monenlaista yrittäjyyttä, luovaa liiketoimintaa ja uusia innovaatioita. Kaupunkien elinvoima perustuukin usein myös niiden kulttuuriperinnön hyödyntämiseen, taidetarjonnan monipuolisuuteen ja tapahtumakulttuuriin vilkkauteen. Vaikutukset näkyvät aluetaloudessa esimerkiksi työpaikkojen syntymisessä, mutta

luovat alat rakentavat myös uudenlaista arvoa ja kestävää tulevaisuutta vahvistaen kaupungin resilienssiä ja identiteettiä.

Tapahtumat luovat elävää kaupunkikulttuuria ja tekevät Järvenpäästä inspiroivan paikan asua ja vierailuun. Järvenpään ainutlaatuisella kulttuurilla on potentiaalia kilpailukykyyn ja kansainvälisen kulttuurimatkailun kehittämiseen.

Järvenpään kulttuuriohjelman kuntalaiskyselyn (2024) mukaan vahvuuksia kulttuurikaupunkina ovat Tuusulanjärven taiteilijayhteisö ja sen kulttuuriperintö, monipuoliset museokohteet, pitkän linjan kaupunkitapahtumat (Puistoblues, Meidän Festivaali ja Värinä-festivaali), mainio kirjasto, klassisen musiikin vahva asema ja Sibelius. Lisäksi Järvenpäässä on vahva yhdistyskenttä ja paljon kulttuuritoimijoita.

Kuntalaiskyselyn mukaan kehittämiskohteita ovat saavutettavuuden ja osallisuuden kehittäminen, kulttuuritoiminnan ja toimijoiden tukeminen, kulttuurihistorian tunnettuuden kasvattaminen sekä näkyväksi tekeminen.

Eero Järnefelt: Saimi kedolla (1892). Kuva: Järvenpään taidemuseo/Matias Uusikylä

Kulttuuri tekee kaupungista elävän

Järvenpäässä on pinta-alaansa nähden paljon kansallisesti merkittäviä museokohteita. Kuntalaisen ja matkailijan on mahdollista lyhyin etäisyyksin nauttia lisäksi kaupungin muusta monipuolisesta kulttuuritarjonnasta. Kaupungin järjestämiä kulttuuripalveluita ovat:

Kirjastopalvelut

kaikille avoimet kirjastopalvelut, opetus- ja kasvatusyhteistyö, tapahtumat, digiopastus, Kirkes-kumppanuus

Museopalvelut

Järvenpään taidemuseo, Ahola, Suviranta, Villa Kokkonen, alueellinen XR-museo ja julkinen taide

Järvenpään Opisto

vapaa sivistystyö, kuvataiteen ja käsityön taiteen perusopetus, monipuoliset kurssit ja luennot

Keskisen Uudenmaan Musiikkiopisto

yhdessä Tuusulan kunnan kanssa taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetus, musiikin varhaiskasvatus ja avoin opetus kaikenikäisille

Järvenpää-talo

kulttuuri-, tapahtuma-, kokous- ja kongressikeskus

Kulttuuri- ja tapahtumapalvelut

kulttuuriavustukset, tapahtumien tukeminen, kulttuuri- ja kaupunkitapahtumat, kehittäminen, yhteistyö ja kumppanuudet

Taiteen perusopetusta musiikissa, tanssissa, sirkuksessa, käsityössä ja kuvataiteessa

Lisäksi laajat ja toimivat yhteistyöverkostot rikastavat kulttuuripalveluiden kokonaisuutta. Yhteistyötä tehdään esimerkiksi Taideyliopiston ja Ainolasäätiön kanssa. Kuntien välinen yhteistyö on aktiivista, ja kansainvälistä yhteistyötä tehdään muun muassa museopalveluissa ja tapahtumien merkeissä. Vireää kaupunkikeskustaa elävöittää kävelykadulla toimiva Sykettä ja Sinfoniaa ry. Kulttuuri ja tapahtumat ovat tärkeässä roolissa keskustan elinvoiman lisäämisessä.

Kumppanuudet kolmannen sektorin ja yritysten kanssa edesauttavat tapahtumallisen vuorovaikutuksen syntymistä. Kaupungissa toimii noin 40 kulttuuriyhdistystä ja järjestöä: teatterin, tanssin, taiteen, käsi- ja perinnetyön lisäksi musiikin parissa toimivia tahoja on lukuisia. Kotiseutu- ja asukasyhdistyksiä on myös lähes jokaisella asuinalueella – osa tekee vahvasti kulttuuri- ja tapahtumatoimintaa. Lisäksi alueella asuu paljon taiteilijoita ja luovaa liiketoimintaa harjoittavia yrityksiä on löytänyt kotipesänsä Järvenpäästä.

Kulttuuri lukuina 2023 (ei valmis kuva)

Kulttuuri lukuina (2023)

173 500	TAPAHTUMAKÄVIJÄÄ KAUPUNGIN JÄRJESTÄMISSÄ TAPAHTUMISSA
19 500	MUSEOKÄYNTIÄ
415 000	KIRJASTOKÄYNTIÄ
25 000	JÄRVENPÄÄ-TALON TAPAHTUMISSA
10 000	JÄRVENPÄÄN OPISTON KURSSILAISTA
4	MUSEOKOHDETTA
1 050	OPPILASTA MUSIIKKIOPISTOSSA
627 000	LAINAA KIRJASTOSTA
1 084	TAITEEN PERUSOPETUKSEN OPPILASTA
40	KULTTUURIYHDISTYSTÄ

#6 Kulttuurilla hyvinvointihyötyjä

Kulttuurilla on itseisarvo – osallistuminen taiteeseen ja kulttuuriin on yksilön perusoikeus. Tästä syystä velvollisuutemme on huolehtia saavutettavuudesta ja yhdenvertaisuudesta, jotta jokaisella on mahdollisuus osallistua ja nauttia kulttuuritarjonnasta. Kulttuurin keinoin on myös merkittävästi mahdollista kasvattaa osallisuuden ja yhteenkuuluvuuden tunnetta yksilön ja koko yhteisön tasolla. Kulttuuri yhdistää, ja kulttuuriset kokemukset edistävät erilaisuuden ja moninaisuuden hyväksymistä.

Kulttuuriharrastaminen edistää tutkitusti mielen terveyttä, ehkäisee sairauksia ja syrjäytymistä. Kulttuuri tuo elämään kokonaisvaltaista mielekkyyttä. Esimerkiksi musiikkiharrastus tai lukutaito edistävät aivojen ja muistin toimintaa sekä kielten oppimista ja kartuttavat hyödyllisiä oppimis- ja työelämätaitoja. Lasten ja nuorten lukutaidon vahvistaminen on myös perusta elinikäiselle oppimiselle. Kulttuuriharrastuksen kautta oppii monenlaisia taitoja, jotka lisäävät itsetuntemusta ja -luottamusta, ja siten sillä on myös suora yhteys hyvänä koettuun terveyteen.

Kulttuurista hyötyvät kaikenikäiset. Lisäksi on tärkeää, että erityisesti riskiryhmissä ja haastavassa elämäntilanteessa olevat huomioidaan. Kulttuuritoiminnan tukeminen on yhteiskunnallisesti tuottava sijoitus, sillä kuntalaisten hyvinvointi korreloi suoraan esimerkiksi terveydenhuollon kustannuksiin.

Retrodisco tanssitti Järvenpää-talolla osana Lokakuu on Ikäkuu -teemakuukautta.

#7 Ainutlaatuinen kulttuuriperintö näkyväksi

1800-1900-lukujen taitteessa Tuusulanjärven rannalla etsittiin suomalaisen kulttuurin edelläkävijyyttä ja rakennettiin suomalaista identiteettiä. Kirjailija Juhani Aho ja puolisonsa taidemaalari Venny Soldan-Brofeldt, taidemaalari Eero Järnefelt, säveltäjä Jean Sibelius, taidemaalari Pekka Halonen ja myöhemmin Joonas Kokkonen olivat aikansa merkittäviä yhteiskunnallisia vaikuttajia. Suomi taiteiltiin maailman kartalle, ja taiteilijayhteisön vaikutus suomalaisen identiteetin rakentajana on edelleen voimakas. Järvenpään taidemuseon kokoelmat ovat valtakunnallisesti ja kansainvälisesti merkittävä osa Tuusulanjärven taiteilijayhteisön perintöä ja tarinaa.

Tänä päivänä Järvenpäällä on ainutlaatuinen tehtävä kehittää taidemuseota, Eero ja Saimi Järnefeltin Suvirantaa, Aholaa ja Villa Kokkosta museokohteina, vahvistaa siten identiteettiään suomalaisen kulttuurin keskeisenä paikkana ja edistää kulttuurimatkailua alueelle yhteistyössä Ainolan ja Tuusulan kanssa. Tuusulanjärvi on vetänyt puoleensa vierailijoita ja matkailijoita jo sadan vuoden ajan ja myös nykytaiteilijoita asumaan alueelle. Järvenpäässä onkin poikkeuksellisen suuri taiteilijayhteisö nykypäivänäkin.

On tärkeää nostaa näkyväksi merkittävää kulttuuriperintöä ja edistää myös lasten kulttuurikasvatusta ja kulttuurisia oikeuksia muun muassa kehittämällä koululaisten ja päiväkotikäisten Kulttuuripolkua. Taidemuseo ja taiteilijakodit luovat mahdollisuuksia osallisuudelle, vuoropuhelulle ja elämyksille Tuusulanjärven taiteilijayhteisön taideperinnön äärellä kaikenikäisille. Lisäksi tärkeää tässä jatkumossa on antaa nykytaiteilijoille mahdollisuus lisätä kaupunkilaisten hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja vuoropuhelua.

Suvirannan ateljeessa. Kuva: Järvenpään taidemuseo.

#8 Tapahtumallisuuden kehittäminen

Kulttuuri kehittyy ja saa elinvoimansa kohtaamisista ja tapahtumista. Tapahtumallisuudella tarkoitetaan yksittäisten tapahtumien sijaan elämyksellisyyttä ja elävyyttä, joka muodostuu erilaisten tapahtumien kudelmasta. Tapahtumallisuus liittyy ajatteluun kaupungista tapahtuma-alustana: erilaisia tapahtumia syntyy ja niitä synnytetään erilaisiin sijainteihin, kun niiden mahdollistumista ruokitaan monin tavoin huolehtimalla siitä, että tapahtumajärjestäminen on kaikin puolin sujuvaa.

Tapahtumallisuus tuo kulttuuriperinnön saavutettavammaksi kaikille ja tekee perinteet eläväksi osaksi nykypäivää. Näin kulttuuriperintöä ei vain säilytetä, vaan se muuntuu uusien kokemusten ja kohtaamisten kautta.

Tapahtumallisuuden kehittäminen on olennainen osa elävää kaupunkia ja alueen elinvoimaisuuden sekä pitovoiman lisäämistä. Se on myös alueellisen sosiaalisen hyvinvoinnin ylläpitoa. Paikallisten yhteisöjen järjestämät tapahtumat luovat yhteenkuuluvuuden tunnetta, toimivat kohtaamisen paikkoina, luovat yhteistyön siltoja ja edistävät vuorovaikutteisuutta kaupungissa.

Jokaisella on mahdollisuus olla kulttuurin kokijan lisäksi myös tekijä. Tapahtumanjärjestämisen kynnyksen madaltaminen sekä saavutettavat kulttuurin tilat ja alueet kannustavat omaehtoiseen toimintaan elävän kulttuurin syntymiseksi. Alueella olevaa osaamista, synergiaa ja potentiaalia hyödyntämällä mahdollistetaan monipuoliset kulttuurielämykset, joista mahdollisimman moni kaupunkilainen pääsee osalliseksi.

Rantapuisto on yksi Järvenpään tärkeimmistä tapahtumapaikoista.

Kuva: Joonas Ikonen